

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”
(для аспірантів)

МАУП

Київ-2016

Підготовлено професором кафедри теоретичної та прикладної економіки
Козловою А.А.

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки (Протокол № 11 від 12.05.16 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту міжнародної економіки та фінансів МАУП
(Протокол № 9 від 19.05.16 р.)

Козлова А.І. Навчальна програма дисципліни “Сучасна економічна теорія”
(для аспірантів) – К: МАУП, 2016 - 22с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасна економічна теорія”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення дисципліни «Сучасна економічна теорія» є важливою складовою фундаментальної фахової економічної освіти аспіранті спеціальності «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» та «Маркетинг». Пізнання та усвідомлення змісту й закономірностей сучасного етапу розвитку світової економічної теорії сприяє більш глибокому осмисленню актуальних проблем сучасної позитивної та нормативної економічної теорії, практики господарювання.

Опанування дисципліною підвищує теоретико-методологічний рівень та розширює науковий економічний світогляд аспірантів, знайомить їх з плюралізмом наукових ідей сучасної економічної теорії, допомагає актуалізувати їх теоретико-методологічну підготовку для науково-практичної діяльності у надскладних економічних умовах сучасності, озброїти новітнім аналітично-категоріальним апаратом, підвищити культуру та техніку творчо-критичного економічного мислення, системного осмислення нагальних соціально-економічних проблем сьогодення.

Предмет дисципліни: зміст, структура, диференціація та розвиток основних наукових напрямів сучасної світової економічної теорії.

Мета дисципліни – формування у студентів фахової компетентності на основі структурно-цілісного усвідомлення та творчо-критичного осмислення основних наукових напрямів світової економічної теорії ХХ ст. і сучасності, їх фундаментальних методологічних засад, теоретико-концептуальних основ, науково-дослідного апарату та науково-практичних підходів до реалізації економічної політики і регуляторних заходів.

У процесі засвоєння навчальної дисципліни аспіранти мають отримати знання загальної логіки сучасного розвитку світової економічної теорії у її цілісності та поліструктурності, в єдності та конкурентному протистоянні сучасної економічної ортодоксії (мейнстріму) та гетеродоксії, визначальних наукових парадигм, дослідних програм та їх новітніх теоретичних відгалужень.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- формування системи знань щодо змісту основних здобутків сучасної філософії науки, зокрема моделей розвитку науки як фундаментальної основи пізнання закономірних історичних фаз розвитку та сучасного стану економічної теорії;
- розкриття основних типів наукової раціональності у контексті історичного розвитку економічної теорії;
- формування цілісного уявлення про органічну цілісність та гетерогенність сучасної економічної теорії;
- набуття знань щодо природи та конкретних проявів багатопарадигмальності та теоретико-методологічного плюралізму сучасної економічної теорії;
- вивчення змісту, основних етапів еволюції, структурної диференціації та модернізації основних наукових напрямів економічної теорії, які репрезентують сучасну економічну ортодоксію та гетеродоксію;

- розгляд провідних науково-дослідних програм, методів дослідження, аналітичного інструментарію та концептуальних засад, позитивної та нормативної теорії основних економічних напрямів;
- знайомство з науковим внеском інтелектуальних лідерів світової економічної науки, теоретичними здобутками учених-нобеліантів.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- зміст моделей розвитку науки сучасної філософії, їх роль у якості фундаментальної основи пізнання закономірних історичних фаз розвитку та сучасного стану економічної теорії;
- характеристики основних типів наукової раціональності у контексті історичного розвитку економічної теорії;
- основні структурні елементи та напрями еволюції сучасної економічної теорії;
- структурну організацію сучасної світової економічної теорії у складі її основних напрямів, які репрезентують диференціацію та інтеграцію наукового економічного знання, провідні наукові традиції, які лежать у їх основі;
- сутність взаємозв'язку між позитивними та нормативними теоретичними поглядами представників основних наукових традицій та напрямів сучасної економічної теорії
- сучасну еволюцію неокласичного напрямку, економічну теорію неолібералізму; економічну теорію неоконсерватизму, нову класичну макроекономіку.
- основні структурні течії кейнсіанського напрямку в їх сучасному розвитку, зміст кейнсіанської ортодоксії та гетеродоксії.
- змістовне наповнення посткейнсіанської макроекономічної теорії, провідні теоретичні підходи нового кейнсіанства;
- розвиток інституційного напрямку економічної теорії: його структура та теоретичні відгалуження;
- економічну теорію нового інституціоналізму: теорію трансакційних витрат, прав власності, економіки права, суспільного вибору;
- науково-теоретичний внесок економістів-нобеліантів.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- володіти сучасними здобутками філософії науки, розрізняти ознаки історичних типів наукової раціональності стосовно економічної науки у її історичному розвитку та на сучасному етапі;
- орієнтуватись у ситуації концептуально-методологічного плюралізму в сучасній економічній науці;
- розрізняти змістовне наповнення основних напрямів сучасної економічної теорії, знати їх провідних представників, розуміти їх теоретичний внесок, найвагоміші здобутки та обґрунтовані на їх основі принципи економічної політики;
- виокремити основні теоретико-методологічні засади провідних напрямів, течій, шкіл, бачити їх функціонально-методологічні можливості, порівняльні переваги та недоліки;
- володіти категоріальним апаратом, що репрезентує основні наукові напрями сучасної економічної теорії; піддавати критичному аналізу наявні ознаки концеп-

туально-методологічної обмеженості зазначених наукових напрямів та шляхи їх подолання в історичній динаміці;

- встановлювати взаємозв'язок між розвитком світової та вітчизняної економічної теорії, використовувати сучасні теоретичні здобутки для збагачення дослідного апарату вітчизняної економічної науки;

- самостійно збирати, систематизувати та науково інтерпретувати економічну інформацію щодо основних напрямів економічної теорії, здійснювати їх порівняльний аналіз;

- виконувати систематичну роботу з першоджерелами, науковою, навчальною та довідковою літературою, Інтернет-джерелами з економічної проблематики.

Форми проведення занять: лекції, семінари, презентації; опрацювання першоджерел, наукових публікацій у вітчизняних та зарубіжних періодичних виданнях, монографій; обговорення реферативних виступів, тестування, виконання модульних контрольних робіт. Для реалізації мети та завдань курсу аудиторні заняття мають доповнюватись самостійною роботою студентів.

Самостійна робота студентів спрямована на розвиток основних умінь і навичок опрацювання навчальних матеріалів та першоджерел, пізнавальної активності, творчо-критичного мислення. Форми самостійної роботи студентів: підготовка до семінарських занять; опрацювання рекомендованих першоджерел; підготовка реферативних виступів, презентацій; підготовка до участі в дискусіях та обговоренні проблемних питань та реферативних виступів; підготовка наукових доповідей на засіданнях наукових гуртків, наукових публікацій; участь у студентських наукових конференціях, олімпіадах економічної спрямованості; підготовка до модульних контрольних робіт, іспиту.

Знання, які здобуде аспірант, будуть теоретичним і методологічним підґрунтям для написання дисертації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

«Сучасна економічна теорія»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
---------------	--------------------------------

	Змістовий модуль I. Сучасна філософія науки про закономірності розвитку наукового знання
1	Предмет і задачі курсу „Сучасна економічна теорія”
2	Сучасна філософія науки про закономірності розвитку наукового знання
	Змістовий модуль II. Класична, неокласична, постнеокласична економічна наука.
3	Історичні типи наукової раціональності. Класична економічна наука.
4	Неокласична та постнеокласична економічна наука
	Змістовий модуль III. Еволюція неокласичного напрямку
5	Структурна диференціація сучасної економічної теорії
6	Еволюція неокласичного напрямку: економічні теорії європейського неолібералізму
7	Неоавстрійська школа неолібералізму
	Змістовий модуль IV. Ринкова економіка: структура і механізм функціонування
8	Економічні теорії неоконсерватизму
9	Структура та еволюція сучасної економічної гетеродоксії
	Змістовий модуль V. Кейнсіанська і посткейнсіанська макроекономіка.
10	Фундаментальні теоретико-методологічні основи кейнсіанського напрямку
11	Неокейнсіанство. Кейнсіансько-неокласичний синтез
12	Посткейнсіанство та нове кейнсіанство
	Змістовий модуль VI. Еволюційна економічна теорія
13	Економічна теорія нового інституціоналізму
14	Теорія суспільного вибору
15	Еволюційна економічна теорія
	Разом годин: 150

ЗМІСТ
дисципліни
“СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”

Змістовий модуль I. Сучасна філософія науки про закономірності розвитку наукового знання

Тема 1. Предмет і задачі курсу „Сучасна економічна теорія”

Предмет та методологія дисципліни. Місце в системі економічних дисциплін.
Логіка і структура курсу.

Мета і завдання курсу.

Наукові підходи до структурування та періодизації історії економічних вчень.
Проблема реінтеграції вітчизняної економічної думки в світову.

Література [2, 3, 5, 16, 27, 40]

Тема 2. Сучасна філософія науки про закономірності розвитку наукового знання

Моделі розвитку економічної науки. Епістемологія пост позитивізму.

Теорія розвитку науки К. Поппера. Принцип демаркації наукового знання. Фальсифікаціонізм.

Теорія парадигм та наукових революцій Т. Куна. „Структура наукових революцій” Т. Куна. Поняття парадигми. Чергування та взаємодія парадигм. Нормальний розвиток науки. Наукова криза. Суть наукових революцій.

Теорія конкуруючих науково-дослідних програм І. Лакатоса.

Теорія методологічного анархізму П. Фейєрабенда.

Методологічне значення концепцій розвитку науки ХХ ст.

Література [2, 3, 19, 25, 32, 46, 57, 66]

Змістовий модуль II. Класична, некласична, постнеокласична економічна наука.

**Тема 3. Історичні типи наукової раціональності.
Класична економічна наука**

Перша та друга глобальні наукові революції XVII – XIX ст.

Класичний тип наукової раціональності: кінець XVIII – середина XIX ст. Історичні межі класичної науки. Характерні ознаки онтології, епістемології, методології.

Класична методологія в економічній науці. Суть класичної науки. Предмет класичної політекономії. Функціональна структура класичного наукового економічного знання. Найважливіші наукові досягнення класичної політичної економії, засновані на продуктивній онтології. Картини економічної реальності та емпірична база їх вивчення.

Метод класичної економічної науки. Методологічний взірець класичної економічної науки. Раціоналістська методологія. Логіка апостеріорного дослідження. Теорія багатства. Модель економічної людини. Передумови економічної теорії. Верифікаціонізм класиків проти фальсифікаціонізму.

Література [2, 19, 23, 25, 46, 57, 61]

Тема 4. Неокласична та постнеокласична економічна наука

Третя глобальна наукова революція, пов'язана зі становленням нового, неокласичного природознавства: кінець XIX – середина XX ст.

Неокласичний тип наукової раціональності. Історичні межі неокласичної науки. Характерні ознаки онтології, епістемології, методології. Об'єкт аналізу неокласичної науки.

Формування неокласичного економічного знання в умовах розвинених ринкових відносин і функціонування економіки як саморегульованої системи. Використання різних альтернативних методів, моделей та підходів при вивченні економічної дійсності.

Визнання ролі внутрішніх причин та внутрішньої активності системи на етапі розвитку неокласичної науки. Диференціація наукового знання, формування наукових напрямів, теорій і шкіл в економічній науці.

Основні риси неокласичної науки. Неокласична економічна наука. Ядро неокласичної економічної науки. Поведінка окремого економічного суб'єкта.

Головні течії неокласичної економічної думки.

Четверта глобальна наукова революція (середина XXст. – даний час).

Постнеокласичний тип наукової раціональності. Історичні межі постнеокласичної науки, її розвиток в координатах методології постмодерну. Характерні ознаки онтології, епістемології, методології постнеокласичної науки.

Основні риси постнеокласичної (постмодерністської) науки. Постнеокласична економічна наука. Посилення теоретико-методологічного плюралізму. Новітні дослідницькі програми і методи. Економічна наука нового тисячоліття.

Література [22, 31,39, 46, 51, 65, 71]

Змістовий модуль III. Еволюція неокласичного напрямку

Тема 5. Структурна диференціація сучасної економічної теорії: мейнстрім та гетеродоксія

Історичні, інституційні та інтелектуальні передумови розвитку економічної науки.

Економічна онтологія та гносеологія множинності основних напрямів економічної науки. Сучасна багатопарадигмальність економічної теорії. Парадигмальна диференціація економічної науки. Диференціація основних дослідних програм.

Економічна ортодоксія та гетеродоксія. „Мейнстрім” та його основні складові.

Структура основних напрямів світової економічної теорії XX ст. та сучасності.

Позитивна та нормативна економічна теорія.

Тема 6. Еволюція неокласичного напрямку: економічні теорії європейського неолібералізму

Історичні умови виникнення неолібералізму. Теоретичні основи та методологічні принципи. Основні школи неолібералізму. Проблематика досліджень англійської (лондонської) та французької (паризької) шкіл неолібералізму.

Виникнення німецького ордолібералізму. Фрайбурзька школа: особливості теорії та методології. Вчення про ідеальні типи господарства В. Ойкена. Ринкова свобода та соціальна справедливість. Основні принципи економічної політики В. Ойкена. Розробка концепції соціального ринкового господарства в Німеччині. Ідея суспільного контролю над ринковою економікою. Соціально-економічні функції держави. Захист конкурентних засад господарювання. Соціальне вирівнювання. Розвиток неоліберальної моделі ринкового господарства (Л. Ерхард, А. Мюллер-Армак).

Література [2, 3, 15, 46, 57, 63, 69]

Тема 7. Неоавстрійська школа неолібералізму

Становлення неоавстрійської школи неолібералізму.

Філософські та наукові основи економічної теорії Ф.фон Хайєка. Особливості методології. Відродження економічного лібералізму в працях Ф.фон Хайєка. Філософія економічної свободи Ф.фон Хайєка. Концепція спонтанного ринкового порядку.

Теорія ціноутворення, капіталу та відсотку. Денаціоналізація грошей. Критичний аналіз кейнсіанської економічної теорії та практики господарювання.

Концептуально-методологічні засади критика теорії та практики соціалізму.

Критичний аналіз кейнсіанської економічної теорії та політики. Розвиток Л.фон Мізесом філософських та методологічних засад неоліберальної теорії. Ліберальні економічні погляди Л.фон Мізеса.

Література [2, 6, 27, 33, 48, 51, 67, 70]

Змістовий модуль ІV. Ринкова економіка: структура і механізм функціонування

Тема 8. Економічні теорії неоконсерватизму

Криза кейнсіанства та відродження неокласики в якості неоконсервативного напрямку. Основні постулати сучасного економічного консерватизму. Теоретичний зміст та структура економічного неоконсерватизму.

Монетаризм як центральна теорія неоконсерватизму. Теоретичні джерела та методологічні особливості. Економічні погляди М. Фрідмена. Відродження ідеології економічного лібералізму. Теорія перманентного доходу та споживча функція. Монетарна інтерпретація циклічності. Модифікація кількісної теорії грошей. Монетарне правило та принципи грошової політики. Монетарні антиінфляційні заходи. Критика кейнсіанської економічної політики.

Монетаризм та ринкова трансформація перехідних економік: проблеми сумісності.

Економічна теорія пропозиції (А. Лаффер, Дж. Гілдер, Дж. Ванніскі). Фактори інвестиційної активності. Теоретичний аналіз економічних наслідків податкової політики. Крива А. Лаффера. Обґрунтування політики стимулювання пропозиції. Лібералізація податкової системи, сприяння технологічній модернізації. Реалізація настанов економічної теорії пропозиції в економічній політиці “рейганоміки” та “тетчеризму”.

Теорія раціональних очікувань (Р. Лукас, Т. Сарджент, Н. Уоллес). Гіпотеза адаптивних та раціональних очікувань. Новий класичний макроекономічний аналіз. Обґрунтування обмеження регулюючих заходів держави. Фактори дерегулювання сучасної ринкової економіки.

Досвід практичного втілення неоконсервативних ідей в економічній політиці розвинутих країн Заходу. Можливість і особливості використання ідей нової класики в сучасній економіці.

Література [2, 8, 19,25,39,56, 70]

Тема 9. Структура та еволюція сучасної економічної гетеродоксії

Гетерогенність економічної науки та її посилення з історичним розвитком. Сутність та місце гетеродоксії в структурі економічної теорії.

Парадигмальна диференціація сучасної економічної гетеродоксії. Традиційний інституціоналізм, еволюційна економіка, посткейнсіанство, сраффіанство, австрійська школа, соціальна економіка, феміністська економіка, радикальна політична економія, неомарксизм, екологічна економіка, біхевіористська економіка та ін.

Новітні течії економічної гетеродоксії: нейроекономіка, когнітивна економіка, економіка співучасті, біоекономіка, фізична економіка та ін.

Методологія геоелектроніки. Методологічні засади аналізу геоелектронічних процесів. Системний аналіз у геоелектронічних дослідженнях. Міжнародна політ-електронія – теоретична основа геоелектронічного розвитку. Геоелектронічний підхід в методології дослідження міжнародної економічної системи.

Література [12, 23, 35, 46, 57, 60, 72]

Змістовий модуль У. Кейнсіанська і посткейнсіанська макроекономіка

Тема 10. Фундаментальні теоретико-методологічні основи кейнсіанського напрямку

Формування ідейних основ економіко-політичного світогляду Дж.М. Кейнса. Нові морально-філософські принципи як основа теоретичних новацій Кейнса. Започаткування теоретичних основ кейнсіанства в роботі "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей". Структура та логіка роботи Дж.М. Кейнса. Обґрунтування Кейнсом принципу ефективного попиту.

Започаткування Кейнсом макроекономічної теорії ХХ ст. Впровадження нового макроекономічного предмету дослідження. Особливості кейнсіанської методології. Нові методологічні принципи макроаналізу.

Розробка Кейнсом нового категоріального апарату макроекономічного аналізу: ефективний попит, повна зайнятість, вимушене безробіття, споживання, заощадження, інвестиції, доход, мультиплікатор, ліквідна теорія процента. Роль ефективного попиту як фактору макроекономічної рівноваги та ринкової стабільності.

Макроекономічна модель Дж.М. Кейнса. Кейнсіанська концепція управління попитом. Інструменти свідомого регулювання ринку. Обґрунтування політики державного регулювання ринкової економіки.

Література [2, 1 5, 26, 37, 48, 51, 60]

Тема 11. Некейнсіанство. Кейнсіансько-неокласичний синтез

Перетворення кейнсіанства в провідний напрям світової економічної думки 40-70 рр. Подальша еволюція кейнсіанського напрямку. Історичні умови формування некейнсіанства. Його зміст та структура.

Ортодоксальні течії некейнсіанства. Розробка некейнсіанських теорій економічного циклу (Дж. Хікс, Е. Хансен). Розвиток кейнсіанської методології. Проблеми динамічної рівноваги та циклічних коливань. Роль інвестицій в теоріях циклу. Теоретичне значення інвестиційної теорії циклів М.І. Тугана-Барановського. Універсалізація інструментів антициклічного державного регулювання.

Розробка теорій економічної динаміки та економічного зростання (Р. Харрод, Є. Домар). Врахування нових параметрів економічного розвитку в умовах науково-технічного прогресу. Фактори економічної динаміки. Динамізація статичної моделі Кейнса. Теорія економічного зростання Р. Харрода. Врахування в його теоретичній моделі факторів економічного зростання: праці, доходу, розміру наявного капіталу. Коефіцієнт капіталоємкості. Рівняння Є. Домара. Концепція акселератора. Багатофакторні моделі економічного зростання (Дж. Хікс, Е. Хансен).

Кейнсіансько-неокласичний синтез (Дж. Хікс, Е. Хансен, П. Семюелсон, Л. Клейн). Теоретико-методологічні задачі та результати. Спрощена модель Кейнса. Модель IS-LM Хікса-Хансена та її місце в макроекономічній теорії. Інтерпретація окремих випадків кейнсіанської теорії.

Література [2, 6, 18, 20, 29, 33, 46, 67]

Тема 12. Посткейнсіанство та нове кейнсіанство

Теоретична криза кейнсіанського напрямку другої половини 70-х рр.: причини та наслідки. Ознаки теоретичної недостатності кейнсіанської ортодоксії в нових економічних умовах. Перегрупування основних напрямів світової економічної думки. Втрата кейнсіанством теоретичного лідерства. Неокласичне відродження та фронтальна критика кейнсіанської теорії та економічної політики. Консервативний виклик кейнсіанству.

Диференціація наукових течій в межах кейнсіанського напрямку. Формування нових неортодоксальних течій. Посткейнсіанство: економічна суть та загальна характеристика. Теоретичне протистояння кейнсіанській ортодоксії та неокласиці. Структура посткейнсіанства. Англійська (Кембріджська) гілка посткейнсіанства (Дж. Робінсон, Н. Калдор, П. Сраффа, Дж. Ітуелл). Теоретичні джерела та особли-

вості методології. Взаємозв'язок відтворення, накопичення капіталу та розподілу національного продукту. Посткейнсіанські концепції економічного зростання. Модель Калдора. Проблеми зайнятості та споживання.

Американська (монетарна) гілка посткейнсіанства (Р. Клауер, С. Вайнтрауб, Л. Лейонхуфвуд, П. Девідсон, Х. Мінські). Нові підходи до інтерпретації "Загальної теорії" Дж.М. Кейнса. Пріоритети наукового аналізу. Розробка кредитно-фінансових та монетарних проблем макростабільності. Переосмислення цілей та інструментів ефективної макроекономічної політики. Нове кейнсіанство: пріоритети макроекономічного аналізу та економічної політики. Грошово-кредитні фактори. Фінансова система.

Актуалізація неортодоксального кейнсіанства (посткейнсіанства, нового кейнсіанства) в умовах фінансової кризи 2000-х рр. Теорія ендогенної фінансової крихкості капіталізму Х. Мінські.

Взаємовплив модернізованих течій кейнсіанського та неокласичного напрямів. Теоретична та практична доцільність творчого використання кейнсіанських ідей в країнах з трансформаційною економікою.

Література [2, 5, 16, 27, 32, 44, 67, 70]

Змістовий модуль УІ. Еволюційна економічна теорія.

Тема 13. Економічна теорія нового інституціоналізму

Теоретико-методологічні витоки неоінституціоналізму: традиційний інституціоналізм та неокласика.

Неоінституційна парадигма та її методологічні особливості. Ознаки методологічної спорідненості з неокласикою. Неоавстрійська школа (Ф. Хайєк) та філософсько-методологічні принципи неокласичного аналізу.

Межі застосування неокласичного підходу. "Жорстке ядро" та "захисна оболонка" неокласичної теорії. Парадигмальні риси неокласики. Модифікація методологічних засад ("захисної оболонки") традиційної неокласики в структурі неоінституційної теорії. Інституційний лібералізм нового типу.

"Старий" та "новий" інституціоналізм: суть понять та неоднозначність інтерпретацій. Спільні риси та методологічні відмінності. Ознаки методологічної спорідненості з традиційним (старим) інституціоналізмом. Інституційна методологія холізму, інституційний детермінізм. Включення в предмет дослідження права, соціології, психології, політики. Відмінності неоінституційного підходу.

Інституції як об'єкт економічного аналізу. Теоретичне обґрунтування інституційної структури суспільства.

Економічна теорія трансакційних витрат. Поняття трансакційних витрат (Р. Коуз, О. Уільямсон, Т. Еггертсон). Класифікація та структура трансакційних витрат. Теорема Коуза.

Економічна теорія прав власності (Р. Коуз, А. Алчіан, Р. Познер, С. Пейович, Т. Еггертсон). Структура прав власності та розподіл повноважень між власниками. Специфікація прав власності.

Напрями можливого науково-практичного застосування дослідного потенціалу нового інституціоналізму в умовах трансформаційної економіки.

Література [3, 25, 34, 37, 43, 50, 73]

Тема 14. Теорія суспільного вибору

Застосування методологічних принципів неокласики до аналізу права та політики. Розробка теорії економіки права (Р. Коуз, Р. Познер, Г. Калабрезі).

Право як система угод. Логіка ринкового аналізу права. Нормативно-правові рамки, трансакційні витрати та економічна ефективність.

Теорія суспільного вибору (Дж. Б'юкенен, Г. Таллок, Д. Мюллер). Теоретичні витоки. Концепції "економічної людини" та економічної раціональності як теоретична основа вивчення мотивів суб'єктів політичного процесу. Політика як сфера торгу, обміну та угод. Спільні риси та відмінності політичного та ринкового обміну.

Неоінституційний аналіз політичного механізму прийняття макроекономічних рішень. Раціонально-економічне підґрунтя сучасних політичних технологій.

Економіка бюрократії. Пошук політичної ренти. Провали держави та шляхи їх усунення. Ефективність державного регулювання економіки.

Література [2, 3, 5, 26, 27, 30, 45, 56, 67]

Тема 15. Еволюційна економічна теорія

Теоретико-методологічні витоки еволюційної методології в економічній науці. Вплив міждисциплінарних запозичень на формування еволюційної методології в економічній теорії (А. Сміт, Т. Мальтус, Ч. Дарвін). К. Маркс, Т. Веблен, А. Маршалл, Й. Шумпетер, Ф. Фон Хайєк як передвісники теорії економічної еволюції.

Сучасний економічний еволюціонізм. Суть еволюційного методу. Генетична спадкоємність та мінливість економічних форм. Економічні рутини. Конвергенція та дивергенція. Економічні мутації.

Праця Р.Р. Нельсона та С.Дж. Уінтера «еволюційна теорія економічних змін» та її науково-методологічне значення для аналізу економічного розвитку та трансформаційних процесів.

Механізм інституційно-еволюційних змін.

Еволюційна економічна теорія та трансформаційні економіки.

Література [3, 15, 17, 30, 36, 45, 51, 70]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет, завдання та методологія курсу “Сучасні економічні теорії”.
2. Моделі розвитку економічної науки. Епістемологія пост позитивізму.
3. Теорія розвитку науки К. Поппера. Принцип демаркації наукового знання. Фальсифікаціонізм.
4. Теорія парадигм та наукових революцій Т. Куна. Поняття парадигми.
5. Методологічне значення концепцій розвитку науки ХХ ст.

6. Перша та друга глобальні наукові революції XVII – XIX ст.
7. Класичний тип наукової раціональності Характерні ознаки онтології, епістемології, методології.
8. Суть та функціональна структура класичного наукового економічного знання.
9. Метод класичної економічної науки. Методологічний взірць класичної економічної науки.
10. Теорія багатства. Модель економічної людини.
11. Третя глобальна наукова революція: кінець XIX – середина XX ст.
12. Формування некласичного економічного знання в умовах розвинених ринкових відносин і функціонування економіки як саморегульованої системи.
13. 13. Альтернативні методи, моделі та підходи при вивченні економічної дійсності.
14. Основні риси некласичної науки. Некласична економічна наука. Ядро не-класичної економічної науки.
15. Головні течії некласичної економічної думки.
16. Четверта глобальна наукова революція (середина XX ст. – даний час).
17. Постнекласичний тип наукової раціональності.
18. Історичні межі постнекласичної науки, її розвиток в координатах методології постмодерну.
19. Характерні ознаки онтології, епістемології, методології постнекласичної науки.
20. Основні риси постнекласичної (постмодерністської) науки. Постнекласична економічна наука.
21. Економічна наука нового тисячоліття.

22. Історичні, інституційні та інтелектуальні передумови розвитку економічної науки.
23. Економічна ортодоксія та гетеродоксія. „Мейнстрім” та його основні складові.
24. Структура основних напрямів світової економічної теорії XX ст. та сучасності.
25. Історичні умови виникнення, теоретичні основи та методологічні принципи неолібералізму.
26. Проблематика досліджень англійської (лондонської) та французької (паризької) шкіл неолібералізму.
27. Німецький ордолібералізм. Фрайбурзька школа: особливості теорії та методології.
28. Вчення про ідеальні типи господарства В. Ойкена. Ринкова свобода та соціальна справедливість.
29. Концепція соціального ринкового господарства в Німеччині. Ідея суспільного контролю над ринковою економікою.
30. Соціально-економічні функції держави. Захист конкурентних засад господарювання. Соціальне вирівнювання.
31. Розвиток неоліберальної моделі ринкового господарства (Л. Ерхард, А. Мюллер-Армак).

32. Становлення неоавстрійської школи неолібералізму.
33. Основи економічної теорії Ф. фон Хайєка. Особливості методології.
34. Теорія ціноутворення, капіталу та відсотку.
35. Концептуально-методологічні засади критика теорії та практики соціалізму.
36. Критичний аналіз кейнсіанської економічної теорії та політики. Розвиток методологічних засад неоліберальної теорії Л. фон Мізеса.
37. Основні постулати сучасного економічного консерватизму.
38. Теоретичний зміст та структура економічного неоконсерватизму.
39. Монетаризм як центральна теорія неоконсерватизму. Економічні погляди М. Фрідмена.
40. Монетаризм та ринкова трансформація перехідних економік: проблеми сумісності.
41. Економічна теорія пропозиції (А. Лаффер, Дж. Гілдер, Дж. Ванніскі). Фактори інвестиційної активності.
42. Реалізація настанов економічної теорії пропозиції в економічній політиці "рейганоміки" та "тетчеризму".
43. Теорія раціональних очікувань (Р. Лукас, Т. Сарджент, Н. Уоллес). Гіпотеза адаптивних та раціональних очікувань.
44. Досвід практичного втілення неоконсервативних ідей в економічній політиці розвинутих країн Заходу.
45. Особливості використання ідей нової класики в перехідній економіці.
46. Сутність та місце гетеродоксії в структурі економічної теорії.
47. Диференціація сучасної економічної гетеродоксії.
48. Новітні течії економічної гетеродоксії: нейроекономіка, когнітивна економіка, економіка співучасті, біоекономіка, фізична економіка та ін.
49. Методологія геоелектроніки. Геоелектронічний підхід в дослідженні міжнародної економічної системи.
50. Ідейні основи економіко-політичного світогляду Дж. М. Кейнса.
51. Структура та логіка роботи Дж. М. Кейнса "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей".
52. Обґрунтування Кейнсом принципу ефективного попиту.
53. Започаткування Кейнсом макроекономічної теорії ХХ ст. Нові методологічні принципи макроаналізу.
54. Кейнсіанська концепція управління попитом. Інструменти державного регулювання ринку.
55. Історичні умови формування неокейнсіанства. Його зміст та структура.
56. Ортодоксальні течії неокейнсіанства. Теорії економічного циклу (Дж. Хікс, Е. Хансен).
57. Теоретичне значення інвестиційної теорії циклів М. І. Тугана-Барановського.
58. Універсалізація інструментів антициклічного державного регулювання.
59. Розробка теорій економічної динаміки та економічного зростання (Р. Харрод, Є. Домар).
60. Багатофакторні моделі економічного зростання (Дж. Хікс, Е. Хансен).
61. Неокласичні теорії економічного зростання. Р. Солоу, Дж. Мід. Функція Кобба-Дугласа

62. Кейнсіансько-неокласичний синтез (Дж. Хікс, Е. Хансен, П. Семюелсон, Л. Клейн). Теоретико-методологічні задачі та результати.
63. Модель IS-LM Хікса-Хансена та її місце в макроекономічній теорії.
64. Теоретична криза кейнсіанського напрямку другої половини 70-х рр.: причини та наслідки.
65. Диференціація наукових течій в межах кейнсіанського напрямку. Формування нових неортодоксальних течій.
66. Посткейнсіанство: економічна суть, структура та загальна характеристика. (Дж. Робінсон, Н. Калдор, П. Сраффа, Дж. Ітуелл).
67. Посткейнсіанські концепції економічного зростання. Модель Калдора.
68. Проблеми зайнятості та споживання.
69. Американська (монетарна) гілка посткейнсіанства (Р. Клауер, С. Вайнтрауб, Л. Лейонхуфвуд, П. Девідсон, Х. Мінські). Нові підходи.
70. Нове кейнсіанство: пріоритети макроекономічного аналізу та економічної політики. Грошово-кредитні фактори. Фінансова система.
71. Актуалізація неортодоксального кейнсіанства (посткейнсіанства, нового кейнсіанства) в умовах фінансової кризи 2000-х рр.
72. Теоретична та практична доцільність творчого використання кейнсіанських ідей в країнах з перехідною економікою.
73. Теоретико-методологічні витоки неінституціоналізму: традиційний інституціоналізм та неокласика.
74. Неоавстрійська школа (Ф. Хайєк) та філософсько-методологічні принципи неокласичного аналізу.
75. Межі застосування неокласичного підходу. "Жорстке ядро" та "захисна оболонка" неокласичної теорії. Парадигмальні риси неокласики.
76. "Старий" та "новий" інституціоналізм: суть понять та неоднозначність інтерпретацій. Спільні риси та методологічні відмінності.
77. Інституції як об'єкт економічного аналізу. Теоретичне обґрунтування інституційної структури суспільства.
78. Економічна теорія трансакційних витрат. Поняття трансакційних витрат (Р. Коуз, О. Уільямсон, Т. Еггертсон). Теорема Коуза.
79. Економічна теорія прав власності (Р. Коуз, А. Алчіан, Р. Познер, С. Пейович, Т. Еггертсон). Специфікація прав власності.
80. Теорія суспільного вибору (Дж. Б'юкенен, Г. Таллок, Д. Мюллер). Теоретичні витоки. Концепції "економічної людини".
81. Політика як сфера торгу, обміну та угод. Спільні риси та відмінності політичного та ринкового обміну.
82. Неінституційний аналіз політичного механізму прийняття макроекономічних рішень. Раціонально-економічне підґрунтя сучасних політичних технологій.
83. Економіка бюрократії. Пошук політичної ренти. Провали держави та шляхи їх усунення. Ефективність державного регулювання економіки.
84. Теоретико-методологічні витоки еволюційної методології в економічній науці. Вплив міждисциплінарних запозичень на формування еволюційної методології в економічній теорії (А. Сміт, Т. Мальтус, Ч. Дарвін). К. Маркс, Т.

- Веблен, А. Маршалл, Й. Шумпетер, Ф. Фон Хайек як передвісники теорії економічної еволюції.
85. Сучасний економічний еволюціонізм. Суть еволюційного методу.
86. Генетична спадкоємність та мінливість економічних форм. Економічні рутини. Конвергенція та дивергенція. Економічні мутації.
87. Праця Р.Р. Нельсона та С.Дж. Уінтера «еволюційна теорія економічних змін» та її науково-методологічне значення для аналізу економічного розвитку та трансформаційних процесів.
88. Механізм інституційно-еволюційних змін. Еволюційна економічна теорія та перехідні економіки.
89. Висвітлення основ кризи 2007-2010 рр. в теоріях сучасних представників економічної думки України.
90. Охарактеризуйте основні напрямки творчого розвитку марксизму у в Україні: В.Базилевич, В.Геєць, А.Гриценко, А.Гальчинський, Б.Кваснюк, І.Лукінов, С.Мочерний, А.Покритан, А.Чухно.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Базилевич В.Д., Ильин В.В.* Философия экономики. История : [монография]. – К.: Знання, 2011. – 1198 с.
2. *Блауг М.* Экономическая мысль в ретроспективе. – М.: Дело, 1994. – 684 с.
3. *Блауг М.* Економічна теорія в ретроспективі. – К.: Основи, 2001. – 670 с.
4. *Блауг М.* Методология экономической науки. – М.: НП «Журнал Вопросы экономики», 2004. – 415 с.
5. *Всемирная история экономической мысли.* В шести томах. – М.: Мысль, 1987 – 1997.
6. *Жид Ш., Рист Ш.* История экономических учений. – М.: Экономика, 1995.
7. *Злупко С. М.* Економічна думка України (від давнини до сучасності). – Львів, 2000.
8. *Злупко С.М.* Основи історії економічної теорії : [навчальний посібник]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001.
9. *Злупко С.М.* Історія економічної теорії : [підручник]. – К.: Знання, 2005. – 719 с.
10. *Історія економічних учень : [підручник] / За ред. В.Д. Базилевича.* – К.: Знання. – 2004. – 1300 с. – (Класичний університетський підручник).
11. *Історія економічних учень : [підручник]: У 2 ч. Ч.1. / [В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, П.М. Леоненко, Т.В. Гайдай, О.П. Нестеренко, А.О. Маслов, Л.В. Вернигора]; за ред. В.Д. Базилевича.* – 3 вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 582 с. – (Класичний університетський підручник)
12. *Історія економічних учень : [підручник]: У 2 ч. Ч.2. / [В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, П.М. Леоненко, Т.В. Гайдай, О.П. Нестеренко, А.О. Маслов,*

- Л.В. Вернигора]; за ред. В.Д. Базилевича. – 3 вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 575 с. – (Класичний університетський підручник)
13. Історія економічних вчень : [підручник] / За ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко – К.: КНЕУ, 2001. – 564 с.
14. История экономических учений : [учеб. пособие] / Под. ред. В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – М: ИНФРА-М, 2009. – 784 с.
15. История экономических учений (Современный этап) : [учебник] / Под ред. А.Г. Худокормова). – М: ИНФРА-М, 2009. – 733 с.
16. Історія економічної думки України : [навч. посібник] / Р.Х. Васильєва, Л.П. Горкіна, Н.А. Петровська та ін. – К.: Либідь, 1993.
17. Канке. В.А. Общая философия науки. М., 2009.
18. Колпаков В.А. Эволюция экономической теории: от А.Смита к неосмитизму. – Вопросы философии, 2006, № 11.
19. Леоненко П.М., Юхименко П.І. Історія економічних вчень : [навч. посіб.]. – К.: Знання, 2008. – 639 с.
20. Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли: От пророков до профессоров. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Дело, 2000. – 560 с.
21. Негизиши Т. История экономической теории. – М.: АО «Аспект Пресс», 2000.
22. Худокормов А.Г. Экономическая теория: Новейшие течения Запада : [учеб. пособие]. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 416 с.
23. Чухно А.А., Юхименко П.І., Леоненко П.М. Сучасні економічні теорії: Підручник / За ред. А.А. Чухна. – К.: Знання, 2007. – 878 с.
24. Чухно А.А., Юхименко П.І., Леоненко П.М. Інституційно-інформаційна економіка : [підручник] / За ред. А.А. Чухна. – К.: Знання, 2008. – 700 с.
25. Шумпетер Й.А. История экономического анализа: В 3-х т. / Пер. с англ. под. ред. В.С. Автономова. – СПб.: Экономическая школа, 2001.
26. Ядгаров Я.С. История экономических учений : [учебник]. – Издание: 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономика, 2009.

Додаткова

27. Гайдай Т.В. Курс “Історія економічних вчень” : [навчальний посібник]. – К.: 2002.
28. Гайдай Т.В. Парадигма інституціоналізму: методологічний контекст: [монографія] / Т.В. Гайдай. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 296 с.
29. Довбенко М.В. Видатні незнайомці (наукові ідеї, здобутки та життя економістів – лауреатів Нобелівської премії). – К.: Поліграф. комбінат „Принт Експрес”, 2000. – 320 с.
30. Є. Слуцький. Визнання. Творча спадщина з погляду сучасності: [монографія] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007.
31. І. Вернадський. Витоки. Творча спадщина у контексті історії економічної думки в Україні : [монографія] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання. – 2009. – 862 с.

32. История экономических учений : [учеб. пособие] / Под общ. ред. Г.А. Шмарловской. – Минск, 2001.
33. Коландер Д. Экономическая наука нового тысячелетия: как она нашла свой путь и каков он? – В кн.: Истоки. Из опыта изучения экономики как структуры и процесса. – М., 2006.
34. Либман А.М. Экономическая теория и социальные науки об экономике: некоторые направления развития. – М.: Институт экономики РАН, 2007. – 305 с.
35. М. Бунге: сучасний дискурс : [монографія] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2005. – 697 с.
36. Маслов А.О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення : монографія. – К.: Аграр Медіа Груп, 2012. – 432 с.
37. От классической к неклассической методологии экономики // В кн.: Прогнозирование будущего. Новая парадигма. – М., 2008.
38. Панорама экономической мысли конца XX столетия / Д. Гринэуэй, М. Блини, И. Стюарт. – В 2-х т. – М., 2002.
39. Розмаинский И. О методологических основаниях мейнстрима и гетеродоксии в экономической теории конца XIX – начала XXI века. – Вопросы экономики, 2008, №7.
40. С. Булгаков. Розмисли. Творча спадщина у контексті XXI століття : [монографія] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006. – 903 с.
41. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли. – М.: Прогресс, 1968.
42. Современные экономические теории Запада: Учебное пособие / Под. ред. А.Н.Марковой. – М., 1996.
43. Титова Н.Е. История экономических учений : [курс лекций]. – М.: Изд.центр ВЛАДОС, 1997.
44. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты. – М., 2010.

Першоджерела

45. Веблен Т. Теория праздного класса / Пер. с англ., вступ. ст. С.Г. Сорокиной; Общ. ред. В.В. Мотылевой. – М.: Прогресс, 1984. – 367 с.
46. Веблен Т. Почему экономика не является эволюционной наукой? // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2006. Т. 4. № 2. С. 99-111.
47. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму: Пер. з нім. – К.: Основи, 1994.
48. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество. Избранное. – М.: Эксмо, 2008. – 1200 с. – (Антология экономической мысли).
49. Історія економічних учень: [хрестоматія]: навч. посіб. / [Уклад. В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.]; за ред. проф. В.Д. Базилевича. – К.: Знання. – 2011. – 1198 с.
50. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег: пер. с англ. Н.Н. Любимова, под. ред. Л. П. Куракова. – М.: ГелиосАРВ, 2002. – 352 с.
51. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Пер. с англ. – М.: Дело ЛТД, 1993.

52. *Кун Т.* Структура научных революций: Пер. с англ. – М.: ООО "Издательство АСТ", 2001. – 608 с.
53. *Маршалл А.* Принципы экономической науки: В 3 т. / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1993.
54. *Мизес Л. фон.* Человеческая деятельность: трактат по экономической теории / пер. с англ. изд. А.В. Куряева. – Челябинск: Социум, 2005. – 878 с.
55. *Милль Дж.С.* Основы политической экономии: Пер. с англ. – Т. 1-3. М.: Прогресс, 1981.
56. *Норт Д.* Институты и экономический рост: историческое введение // THESIS. – М., 1993. – Т. 1. – Вып 2.
57. *Норт Д.* Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Пер. з англ. І. Дзюби. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
58. *Ойкен В.* Основы национальной экономики. – М.: Экономика, 1996.
59. *Олсон М.* Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп / Пер. з англ., післямова С. Слухая. – К.: Лібра, 2004. – 272 с.
60. *Рикардо Д.* Начала политической экономии и налогового обложения // Антология экономической классики: В 2 т. – М.: МП «Эконов», 1993.
61. *Робинсон Дж.* Экономическая теория несовершенной конкуренции: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1986. – 472 с.
62. *Смит А.* Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй / Пер. з англ. - К. : Port-Royal, 2001. – 612 с.
63. *Стиглиц Дж.Ю.* Экономика государственного сектора / Пер. с англ. – М.: Изд-во МГУ. – 1997. – 720 с.
64. *Туган-Барановский М.И.* Промышленные кризисы. Очерк из социальной истории Англии. – К.: Наук. думка, 2004. – 333 с.
65. *Уильямсон О.* Экономические институты капитализма. – Спб.: 1996.
66. Українська економічна думка : [хрестоматія] / Упоряд. С.М. Злупко. – К.: Знання, 2007. – 694 с.
67. *Фридмен М.* Количественная теория денег. – М.: Эльф. 1996. – 186 с.
68. *Хайек Ф.* Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма. – М.: Мысль, 1992. – 230 с.
69. *Хансен Э.* Экономические циклы и национальный доход: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1996. – 234 с.
70. *Харрис Л.* Денежная теория. / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1990. – 749 с.
71. *Хикс Дж.Р.* Стоимость и капитал: Пер. с англ. / Под ред. Р.М. Энтова. – М.: Прогресс: Универс, 1993. – 488 с.
72. *Чемберлин Э.* Теория монополистической конкуренции: реориентация теории стоимости: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1996. – 351 с.
73. *Шумпетер Й.А.* Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Пер. с нем., англ. – М.: Эксмо, 2007. – 864 с.

Інтернет-ресурси

74. Лауреаты Нобелевской премии по экономике:
<http://www.nobel.se/economics/laureates>

MAY 11

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Сучасна економічна теорія.....	5
Зміст дисципліни “Сучасна економічна теорія.....	7
Питання для самоконтролю	14
Список літератури.....	17

МАУП